

Пилюк К. В., здобувач;
Сенкевич Г. А., к.н.із соц.ком., доцент,
Університет митної справи та фінансів

МОНІТОРИНГ МІСЦЕВИХ МЕДІА В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Узагальнено підходи щодо моніторингу місцевих медіа Запорізької області різними громадськими організаціями. З'ясовано ключову тематику, окремі проблеми та позитивні приклади роботи запорізьких медіа. Обґрунтовано важливість моніторингу медіа для протидії інформаційній агресії росії проти України.

Ключові слова: інформаційна війна, моніторинг медіа, тематика медіа

Російська інформаційна експансія щодо України, яка ведеться вже не одне десятиріччя, наполегливо нагадує нам про необхідність виготовлення надійного інструментарію інформаційної протидії їй та створенню потужної системи національної інформаційної безпеки.

Термін «інформаційна війна» народився у військовому середовищі і передбачає жорстоку та небезпечну діяльність, пов'язану з реальними і руйнівним протиборством в інформаційному просторі, тобто війну за людську свідомість. «Ми наближаємося до такої ступені розвитку, коли вже ніхто не є солдатом, але усі є учасниками бойових дій... відтепер головна мета полягає не в знищенні живої сили, але в підриві цілей, поглядів і світогляду населення, у руйнуванні соціуму» – констатує дослідниця М. Баглікова [1]. Тому цілком зрозуміло, що інформаційна війна акумулює і інформаційні, і психологічні складові в залежності від цілей агресора, або ініціатора інформаційного впливу.

Російський злочинний режим постійно удосконалює форми та методи інформаційної війни як на окупованих територіях, так і в українському інформаційному просторі у цілому, намагаючись вплинути на свідомість наших співгромадян через розповсюд-

ження фейкової інформації у вигляді відвертої брехні, або створення так званих інформаційних нарративів.

Найбільш потужна пропагандистсько-інформаційна кампанія стосується, як свідчить досвід, областей та регіонів, розташованих безпосередньо біля лінії фронту. Об'єктом такої зухвалої атаки поза сумнівом є територія Запорізької області, включаючи саме Запоріжжя. На думку авторів, для протидії інформаційній агресії місцеві медіа мають виконувати дві першочергових цілі – виявляти подібні прояви та напрацьовувати стійкість суспільства перед загрозами дезінформації. При цьому вкрай важливо, щоби висвітлення воєнної тематики (аналітика, огляди, прямі репортажі з фронту) стали невід'ємною частиною кожного випуску і кожного етеру.

Нещодавно Інститут масової інформації (ІМІ) здійснив моніторинг запорізьких друкованих медіа. Його ціллю було з'ясувати, які теми найчастіше висвітлюються в регіональних медіа під час війни. Під моніторинг потрапили п'ять запорізьких медіа: «Обл.ца – Сайт міста Запоріжжя», «Перший Запорізький», «Акцент», «Індустріалка», ЗаБор. Усього проаналізовано 595 матеріалів з новинних стрічок онлайн-медіа. Тематичний аналіз охоплював такі напрями: війна (бойові дії, жертви, окупація/ звільнення, полонені тощо), соціальні наслідки війни (водопостачання, електрика, інфраструктура, евакуація), волонтерство / активізм, політика, економіка / бізнес, кримінал / надзвичайні події, екологія, соціальна тематика, культура, спорт, права людини, здоров'я / ковід, інше [2].

Виявилось, що більше половини своєї газетної площі запорізька преса приділяє саме війні (51 відсоток) – повідомлення з фронту, бойові зведення Генштабу ЗСУ, думки експертів, наслідки війни тощо. Серед лідерів – ЗаБор і Перший Запорізький, де 43 відсотки матеріалів мають своєчасний, неупереджений та збалансований контент щодо ситуації у зоні бойових дій [2]. Означені медіа дійсно виносять на перший план найголовнішу проблему сучасності та у її висвітленні завжди домінують патріотизм, люта ненависть до агресора, віра у шкуру перемогу. Кримінальні та розважальні теми, світські новини відходять на другий план, поступаючись найважливішому та найактуальнішому.

Слід зазначити, що не тільки засновники та редактори багатьох Запорізьких видань спрямовують редакційну політику на патріотичну тематику, Запорізька обласна організація НСЖУ по-

стійно моніторить міські медіа, у тому числі друковані. «У кожного з нас на цій жорстокій війні є своє місце, свій внесок у спільну боротьбу з ворогом. Справа журналістів – інформаційний фронт. Бо правда і об'єктивна інформація – це зброя», – зазначає, співкоординаторка Центру, голова ЗОО НСЖУ Наталія Кузьменко [3].

Журналістська обласна організація створила також потужний Центр журналістської солідарності, до діяльності якого долучилися не тільки досвідчені акули пера, а ще й студентська молодь. Майбутні медійники також приймають участь у моніторингу преси, порівнюють діяльність видань з попередніми періодами, аналізують зміст журналістських матеріалів, обговорюють доцільність вибору жанру, композицію статей тощо.

Так третьокурсники факультету журналістики Запорізького національного університету виступили в ролі аналітиків-аматорів, кілька днів вивчали контент міських медіа – «МИГ», «Об1», «ria-m.tv», 5-та редакція новин ТВ-Запоріжжя і телеканал МТМ. «У новинах і матеріалах є актуальність про війну, професійне подання новин з фронту та з окупованих територій, якісні відео та фотоматеріали, дотримання журналістських стандартів то норм моральності у висвітленні надто чутливих подій, коли мова йде про постраждалих чи загиблих людей» – констатував, підсумовуючи моніторинг, студент Денис Фролов. Водночас, майбутні журналісти закинули окремим «акулам пера» надмірне захоплення лайливою лексикою, що не завжди доречно і виправдано. «Шкутильгає», на їхню думку, і оперативність у висвітленні деяких подій [3].

На Запоріжжі здійснюється не тільки моніторинг, який охоплює групу видань чи телеканалів, в багатьох випадках досліджуються окремі засоби масової інформації. Наразі «Детектор медіа» продовжує масштабне дослідження якості контенту регіональних телеканалів під час великої війни. Підприємство «Муніципальна телевізійна мережа» (канал «МТМ»), засновником якого є міська рада Запоріжжя, теж нещодавно потрапив під пильне око громадського моніторингу. «Зрештою, КП «Муніципальна телевізійна мережа» Запорізької міської ради, попри потужну присутність посадовців в етері, тримає марку якісного регіонального ЗМІ. Колектив телеканалу оперативно реагує на поточну ситуацію як новинними сюжетами, так і тематичними проектами. При цьому програми «МТМ» і за оформленням, і за змістом виглядають сучасно та якісно» - відмітили фахівці «Детектор медіа».

Методологічно моніторингом називають проведення низки однотипних замірів досліджуваного об'єкта і подальші аналіз, оцінка, порівняння отриманих результатів для виявлення певних закономірностей, тенденцій, їхніх змін та динаміки [5]. Від звичайного контролю знань моніторинг відрізняється тим, що дає можливість оцінити стан речей у динаміці, що забезпечує можливість якісного корегування недоліків, що значно підвищує ефективність того чи іншого процесу.

Для протидії російської інформаційної експансії вкрай важливо здійснювати постійний моніторинг наших вітчизняних медіа, що є запорукою успішної боротьби проти ворожого інформаційного впливу.

Список літератури

1. Баглікова М. Інформаційні війни та Україна. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8128/1/%D0%86%D0%9D%D0%A4%D0%9E%D0%A0%D0%9C%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%86%20%D0%92%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%98%20%D0%86%20%D0%A3%D0%9A%D0%A0%D0%90%D0%87%D0%9D%D0%90.pdf> - Назва з титул. екрану;
2. Виговська Наталія, регіональна представниця ІМІ в Запорізькій області. Війна, війна і кримінал: про що найбільше пишуть запорізькі медіа під час воєнних дій. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://imi.org.ua/blogs/vijna-vijna-i-kryminal-pro-shho-najbilshe-pyshut-zaporizki-media-pid-chas-voyennyh-dij-i47883> - Назва з титул. екрану;
3. Крумін Олександр. Детектор Медіа. Запорізький телеканал МТМ під час війни: відео, яке хочеться дивитися. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://detector.media/regionalni-telenovini/article/202765/2022-09-13-zaporizkyu-telekanal-mtm-pid-chas-viynu-video-yake-khochetsya-dyvutysya/> - Назва з титул. екрану;
4. Сайт НСЖУ. У Запоріжжі студенти проаналізували роботу місцевих ЗМІ під час війни. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nsju.org/novini/u-zaporizhzh-studenty-proanalizuvaly-robotu-miszevyh-zmi-pid-chas-vijny/> - Назва з титул. екрану;
5. Щербак В. Г. Управління персоналом підприємства: наукове видання/В. Г. Щербак. – Харків: ХНЕУ, 2005. – 220 с.